



Sommaren och hösten - rapport 2008

Ungdomsjouren

Socialtjänstförvaltningen



Hanna Olasdotter Jensen

Karin Norlin

Inledning

Maria Ungdomsenhet är stadens centrala enhet för ungdomar upp till 20 år. Verksamheten består av tre sektioner; Utrednings- och behandlingssektionen, Stödcentrum för unga brottsoffer och medling samt Ungdomsjouren.

Ungdomsjouren bedriver tre olika typer av uppsökande arbete.

- Sex socialsekreterare har uppdraget att under dagar, kvällar, nätter och helger bedriva uppsökande arbete i city med ungdomar. Uppdraget är att förhindra att ungdomarna hamnar i missbruk, kriminalitet, prostitution eller annat socialt nedbrytande beteende. Vidare samordnar och ansvarar de för det uppsökande arbetet vid extraordinära situationer.
- Två socialsekreterare samarbetar med Citypolisens Ungdomsrotel och Åklagarmyndighet. Uppdraget är att snabbt bedöma och aktualisera unga gärningsmän med behov av insatser från socialtjänsten samt att vara ett stöd för ungdomar som är misstänkta för olika brott.
- En socialsekreterare arbetar operativt tillsammans med Ungdomssektionen vid Läns-kriminalpolisen i Stockholms län inom MUMIN. Ett uppdrag från Socialtjänstförvaltningen; *Ny inriktning i arbetet mot hemlöshet* innefattas även i denna tjänst med inriktning på att hitta avvikna ungdomar.

Denna rapport handlar i huvudsak om ungdomssituationen i City med kompletterande information från de andra två delarna av Ungdomsjourens uppsökande arbete.

Sommaren 2008

Under sommaren påverkades socialsekreterarnas arbetssituation och arbetsmiljö i Stockholms city av att få poliser var i tjänst på platsen. Detta innebar i sin tur att det vistades många äldre missbrukare på Sergelstorg. Enligt uppgift från polisen fanns det mindre heroin till försäljning än vad som efterfrågades vilket i sin tur innebar att stämningen var aggressivare än vanligt. Ungdomsjourens bedömning är att Sergelstorg har varit en större riskmiljö än normalt denna sommar.

Tidigare år har Ungdomsjouren noterat att antalet ungdomar i City minskat under sommarmånaderna. Sommaren 2008 var annorlunda eftersom en stor mängd ungdomar vistades i City frekvent. Uppskattningsvis rörde det sig om att ett 100-tal ungdomar dagligen vistades på Sergelstorg. Under sommarmånaderna 2007 hade Ungdomsjouren 1 338 kontakter med ungdomar och under 2008 var motsvarande siffra 2 162. Ungdomarna var i blandade åldrar, ungefär hälften flickor och hälften pojkar. Situationen var ungefär den samma oavsett om det var vardag eller helg. Avsaknaden av polis möjliggjorde att ungdomarna kunde göra riskmiljöerna till sin "ungdomsgård".

Arbetssituationen komplicerades på flera sätt; ungdomarna på Sergelstorg var fler och det uppsökande arbetet försvårades när polisen inte fanns till hands, till exempel vid behov av identifikation

eller bråk. Detta innebar också att personalen fick mindre tid att vistas på Centralstationen och på Malmskillnadsgatan.

Med anledning av att det var många barn, företrädesvis romer från olika länder i Europa, som spelade musik och sålde rosor på gatorna i Stockholms city somrarna 2006 och 2007, utarbetade Ungdomsjouren våren 2008, en ny strategi för att bättre fånga upp dessa barn. Ungdomsjouren har sedan flera år samarbetat med Stockholms socialjour kring denna problematik. Dock var det i stort sett inte några barn som tiggde, sålde rosor eller spelade på gatorna i city denna sommar. Socialsekreterarna vid Ungdomsroteln har heller inte haft några barn och ungdomar där det finns misstanke om att de begår brott under tvång från vuxna. Vid samtal med ungdomsuppsökare i Göteborg och Malmö uppger de att de haft stor förekomst av detta problem under sommaren.

Det var flera evenemang under sommaren i City, till exempel 2008-08-08, Riks FM festivalen och Energy in the park. Ungdomsjourens uppfattning är att det var en yngre publik än tidigare somrar och att arrangörerna haft svårt att upprätthålla säkerhet. Vid flera tillfällen förekom ungdomsbråk, fylla och allmänt kaos. Ungdomsjouren transporterade fler ungdomar till Maria Ungdoms akutmottagning än vanligt. Under perioden genomförde Ungdomsjouren 42 transporter av ungdomar till hemmet, Socialjouren, institutioner och Maria Ungdomsakutmottagning (10 transporter var till Maria Ungdoms akutmottagning). Detta är en ökning med 7 transporter men då bör påpekas att Ungdomsjouren blivit bättre på att delegera transporter till ambulans och polis. Polisen har påpekat att de upplevde situationen som kaotisk och att det bara var tur att ingen kom till allvarlig skada.

Ungdomsjouren observerar sällan ungdomar som dricker alkohol på allmän plats i City. Däremot samlades hundratals ungdomar i parkerna på Södermalm, främst i Tantolunden, där stora mängder alkohol förtärdes. Både polis och Ungdomsjouren observerade att det förekom mycket importerad alkohol.

Ungdomar

Det är fortfarande ett 100-tal ungdomar som dagligen vistas på Sergelstorg, särskilt under eftermiddagar och tidig kväll. Det är svårt att beskriva de olika grupper av ungdomar som vistas frekvent på Sergelstorg. Grupper av ungdomar förändras snabbt och personer går in och ut i olika grupperingar. Några försvinner, andra kommer till och några blir kvar under längre perioder. För att ändå få en uppfattning av problematiken och strategier för olika lösningar har Ungdomsjouren gjort vissa generaliseringar och delat in ungdomarna efter den kunskap som idag finns och en uppskattad siffra över gruppernas storlek (denna siffra anges i procent i parentes vid varje gruppbeskrivning). Ibland är det fler än 100 ungdomar och ibland är det färre. Ungdomsjourens uppfattning är att den gemensamma nämnaren för majoriteten av dessa ungdomar är utanförskap i någon form där ungdomen har dålig lokal anknytning.

- Bland de 100-tal ungdomar som vistas i miljön sedan sommaren finns en ganska stor grupp ungdomar med utomeuropeisk bakgrund (25 %). Huvuddelen är pojkar i ungefärlig ålder 15-19 år. Ungdomsjouren upplever att det förekommer bristande kunskap om rättigheter och skyldigheter i det svenska samhället samt varierande kunskaper i det svenska språket. Intrycket är att många är nyanlända till Sverige. Ungdomsjouren vet att polisen uppmärksam-

mat några av ungdomarna med anledning av kriminalitet och några har även haft kontakt med Ungdomsjourens socialsekreterare vid Citypolisens Ungdomsrotel. Det är även känt att det förekommer rökning av cannabis i gruppen. Det är svårt att få uppgifter kring familjeförhållanden, boende och ungdomarnas livssituation. Ungdomsjouren anser att det finns ett behov av att ytterligare utöka kunskapen om dessa ungdomars situation för att kunna möjliggöra ett professionellt länkningsarbete. Det kan förekomma ensamkommande flyktingbarn, barn med krigsskador, barn som bor med sina föräldrar där familjen väntar på besked om asyl.

Vidare är det av största vikt att bedriva ett intensivt uppsökande och förebyggande arbete med dessa ungdomar då de löper risk att "falla mellan stolarna". Ungdomsjouren har sett exempel ur denna grupp, främst bland unga pojkar 17-20 år, som brutit kontakten med sina föräldrar eller upplever att de har en komplicerad relation till dem. De som fortfarande studerar på gymnasiet är ekonomiskt beroende av sina föräldrar då de har försörjningsplikt för sina barn. Detta innebär att den unga vuxna inte har rätt till ekonomiskt stöd från samhället. Ungdomsjouren känner till ungdomar som fortsätter gymnasiet ändå och bor hos kompisar eller ute för att hantera sin situation. Andra har berättat att de avbrutit gymnasiet för att arbeta eller söka försörjningsstöd för att bryta beroendet av föräldrarnas ekonomiska stöd. Ungdomsjouren skulle behöva en bättre kunskap både avseende vad dessa ungdomar gör i City samt identitet, familje- och social situation.

- En grupp flickor umgås mycket med ovanstående pojkar (5 %). Flera av dessa flickor har insatser från socialtjänsten. Flickorna kommer från olika stadsdelar och kommuner och är ofta yngre än pojkarna, ungefär 14-16 år. Ungdomsjouren har ganska bra överblick över vad flickorna gör i City, vilka de är och deras livssituation.
- Ungdomsjouren har också fångat upp ett ärende som innehåller en för Ungdomsjouren helt ny typ av problematik. Av sekretesskäl beskrivs här problemet och inte det specifika ärendet. En asylsökande familj får ett beslut som innebär att de ska avvisas från Sverige, men familjen väljer istället att leva gömda. Ett eller flera barn kan då lämna sin familj och leva ensam, mer eller mindre på gatan med kunskap och instruktioner om att kontakt med resten av familjen kan innebära att de alla svävar i livsfara. Ett barn som kommit till Sverige med sina föräldrar kan inte utvisas utan dem. Tanken är att barnet så småningom själv kan ansöka om asyl. Dessa barn lever i stor ensamhet och under mycket riskfyllda förhållanden.
- En av de större grupper som observerats är en ny grupp av så kallade Emos (30 %). Noteras bör att inte alla ungdomarna som Ungdomsjouren räknar in i denna grupp själva kallar sig Emos. De kan kalla sig punkare, svartrockare eller annat. Ungdomsjouren har i olika omgångar arbetat med gruppen Emos, bland annat i samarbete med polis och landstinget på Maria Ungdom. Emokulturen kommer från England och är från början kopplad till en viss musikstil, Emotionell Hardcore. Kulturen har också kännetecknats som en grupp där det är vanligt med självskadebeteenden. I gruppen som vistas på Sergelstorg utmärks kulturen genom att man har en tillåtande attityd mellan ungdomarna i gruppen men även gentemot vuxna missbrukare. Ungdomsjourens uppfattning är att det är en grupp dit flera ungdomar med få eller inga vänner i den egna skolan eller närområdet är välkomna. Den tillåtande attityden gäller dock

vanligtvis inte gentemot samhället och myndighetspersoner. Det är ofta svårt för socialsekreterarna att få kontakt med ungdomarna. Ungdomarna markerar tydligt ett utanförskap både genom klädstil och genom attityder. Detta är ganska typiskt för ungdomskulturer i stort men Emos går ofta ett steg längre. Ungdomsjouren vet att många av dessa ungdomar inte har behov av socialtjänstens insatser, några har behov och har också redan kontakt. Utmaningen är att hitta de ungdomar som har behov av hjälp- och stödinsatser, men är okända för socialtjänsten. Ungdomsjourens kunskaper kring ungdomarnas situation gällande vad de gör i City, deras identitet, familje- och sociala situation varierar.

- En trend som återkommit är att gruppen unga fotbollssupportrar vistas på Sergelstorg (15 %). Gruppen har förändrats, det är fler ungdomar och de vistas mer frekvent och under längre perioder i miljön. Bland dessa ungdomar är det många som finner spänning med våld och som vill vara på plats när det blir sammandrabbningar. Gruppen består i huvudsak av pojkar med olika bakgrund avseende stadsdelstillhörighet, etnicitet, ålder, hög- respektive låginkomsttagande familjer, ungdomar med och utan social problematik m.m. I gruppen förekommer uttalad främlingsfientlighet. Under hösten har Ungdomsjouren varit på plats vid två derbyn i samverkan med Dialogpolisen. En grupp yngre flickor, ungefär 14-16 år, söker sig till denna grupp pojkar (20 %). Ungdomsjouren har bra kunskap om vad både pojkarna och flickorna gör i City, men sämre kunskap avseende identitet, familjesituation och huruvida de har kontakt med socialtjänst.
- Det finns en grupp ungdomar bestående av både flickor och pojkar i åldern 13-16 år med ursprung från Thailand (5 %). Många av ungdomarna har en mamma född i Thailand och en svensk pappa alternativt styvpappa. Flera av ungdomarna har kontakt med socialtjänsten. Ungdomsjouren har fått flera uppdrag kring dessa ungdomar från lokal socialtjänst och kunskapen är liten om vad de gör i City, varför oro finns för gruppen. Uppgifter har inkommit om att denna grupp ingår i en större grupp med vuxna som har thailändsk bakgrund.
- På Malmskillnadsgatan har Ungdomsjouren inte träffat på någon prostituerad under 18 år och ett fåtal under 20 år.

Droger

Det finns många droger som inte är narkotikaklassade att köpa via internet. Lagstiftning och polis ligger ständigt ett steg efter med att narkotikaklassa och upptäcka de droger som dyker upp på nätet. Nätdrogerna phenazepam och dextrometorfan är numera olagliga preparat men det kommer ständigt nya legala droger på marknaden. En av de nya legala drogerna är mephedron. Många nya preparat, både lagliga och olagliga, syns ofta inte på drogtester.

Den drog som Ungdomsjouren ser som vanligast bland ungdomar är alkohol tätt följt av cannabis. Även användning av olika svampar uppges vara vanligt.

Slutsatser

Ungdomsjouren har ett mycket bra samarbete med polis, främst med Citypolisens Ungdomsrotel och Länskriminalens Ungdomssektion. Det är uppenbart hur miljön samt Ungdomsjourens arbete på Ser-gelstorg påverkas när polis inte har möjlighet att ha personal på plats. Ungdomsjourens socialsekreterare i city arbetar enligt ett rullande treveckorsschema. Detta innebär att 2 socialsekreterare är ute åt gången och arbetar operativt i miljöerna och de måste då prioritera vad de ska göra och inte . För att uppnå maximalt resursutnyttjande måste Ungdomsjouren fortsätta att utveckla samverkansmetoder samt fortsätta med att göra veckovis strategiska prioriteringar. Samverkan sker med ideella organisationer, lokal socialtjänst och fältassistenter, polis, föräldrar, landsting samt förvaltningens egna verksamheter som Socialjouren, Uppsökarenheten för vuxna och Prostitutionsenheten.

När det gäller de två största grupperna av ungdomar har Ungdomsjouren kommit fram till följande;

- Kunskaperna kring ungdomarna med utomeuropisk härkomst måste utökas för att möjliggöra ett länkningsarbete där ungdomar med behov av stöd- och hjälpinsatser får det. Det finns ett behov av en fördjupad kartläggning av dessa ungdomars situation.
- I Göteborg finns en verksamhet som till stora delar liknar Ungdomsjourens, där man arbetar med gruppen "Emos". Ungdomsjouren har ett erfarenhets- och kunskapsutbyte med dem under vintern 2008 för att öka sina kunskaper kring "Emo-kulturen" och problematiken kring den. Ungdomsjouren har även sedan tidigare goda erfarenheter av samverkan med både landsting och polis kring "Emos".